

## **Preike på visitasgudsteneste i Holmen kirke**

### **3. søndag i faste, tekst: Luk 11,14-28**

Kjære venner,

Denne uka har vi vore på ein såkalla områdevisitas i tre menigheiter og det har vore veldig fint og lærerikt å gå saman med dere her i Asker nord.

Bokstaveleg talt gå, ja: Vi var over seksti stykker som gikk pilegrim frå Asker kirke til Vardåsen kirke, med ein stopp underveis i varmestua til Kirkens feltarbeid.

Ein dei tinga som er felles for Vardåsen, Asker og Holmen er at de alle har regnbuelysa frå Lyspunkt brennande i kyrkja!

Vi går frå lys til lys og blir sanseleg og konkret minna om : Lysenes Gud, kjærlighetens kilde.

Vi har møtt og sett menneske i alle aldrar desse dagane og fått høyre mykje om kva folk er opptatt av. Det kjem eg meir tilbake til under kirkekaffien. Men no vil eg understreke: Det er ikkje alle som har ei stemme, som kjem til orde. Preiketeksten i dag fortel at det fantes eit menneske som var stum.

Og dei er det fleire av. Menneske som er stumme. Menneske som har blitt gjort stumme. Menneske som ikkje får fram ord, har språk for det som fins inni der, av lengt, uro.

Desse dagane har eg også lært ein del om kor vanskeleg det kan vere å kome til orde og å setje ord på det ein kjenner:

Elevar på vidaregåande delte med oss at dei ofte lot vere å fortelle, seie noko,

ja ein heldt ting for seg sjøl, - fordi dei ville ikkje bry andre med sine problem når det var så mykje vondt i verda elles,

og for fleire er det og vanskeleg å finne språk,

Ja, og som vi lærte onsdagskveld om Flexid: Det er jammen meg utfordrande å finne dei rette orda vi lever i og mellom ulike kulturar og språk.

Korleis finne fram til kvarandre. På kryss og på tvers. Tar vi oss til å lytte, verkeleg lytte. Og forstår folk flest det språket vi snakkar her inne, i kirkerommet?

...

I dag på denne festgudstenesta under visitasen har vi høyrte om ei merkeleg ordveksling etter at ein stum fekk talen tilbake og kom til orde sjølv.

Nokså framande og uforståelege ord om demonar og det vonde:

*Beelsebul. Satan. Drive onde ånder ut.*

Ein tommelfingerregel når vi møter slike bibeltekstar vi ikkje heilt får meining i, eller som skapar meir uro enn ro, er å sjå etter *samanhengen*.

Lese orda i *samanheng*, kva skjer *før* og kva skjer *etter*,

og så setje dei i *samanheng* med våre eigne liv og erfaringar, med kva som står på spel her og no.

Dersom vi les frå starten på det ellevte kapitlet i Lukas, og det kan de godt gjere seinare i dag, viser det seg at det i stor grad dreier seg om å be,

Jesus lærer disiplane å be Fadervår, med bønner som «gi oss i dag vårt daglege brød».

Jesus fortel at Gud høyrer bønner og at Gud vil oss vel: Rett før det som er dagens evangelium seier Jesus:

«Finnes det en far blant dere som vil gi sønnen sin en orm når han ber om en fisk, eller gi ham en skorpion når han ber om et egg? Når selv dere som er onde, vet å gi barna deres gode gaver, hvor mye mer skal ikke da Far i himmelen gi Den hellige ånd til dem som ber ham!».

*Så : En gang drev Jesus ut en ond ånd som var stum. Drive onde ånder ut. Beelsebul. Satan.*

Satan er et hebraisk ord som betyr «motstander» eller «anklager».

«Satan» er sjelden omtalt i Det gamle testamentet, men fleire gonger i Det nye. Lukasevangeliet bruker det hebraiske Satanas seks gonger, fem gonger i eitt og samme kapittel. Oftast er den greske oversettelsen av ordet som er brukt: Diabolos, som betyr det samme som Satan, på norsk gjengitt med djevelen.

Beelsebul ein bibelsk betegnelse djevelen –i evangelia som navn «de onde ånders fyrste»

Eg har ikkje vore med på demonutdrivelsar.

Men eg har høyrte mennesker fortelje. . Eg var på ein konferanse der ei kvinne forstalde at nokre voksne hadde meint at ho hadde «en seksualdemon», sa dei voksne mennene og de la hendene på henne og ba. Dei som forsvarte denne hendelsen, sa at det var en bibelsk skikk som kirka ikke burde gi slipp på.

Ein som hadde virka som misjonær i Etiopia markerte seg i samtalen. Han sa at det er skadelig å henge en sånn merkelapp – at ho er full av demoner og at fremmede makter har overtatt personlegheita hennes. - på ei ung sårbar kvinne: «Enn sånn diagnose er nok til å skremme livet av noen hver»!

Vi må aldri glemme kjønn og makt når vi setter merkelappar og diagnoser på kvarandere . Det dreier seg veldig ofte om unge jenter og voksne menn, og i seinare tid har vi høyrte om skeive – LHBT+..

Først makt, ledera som brukar makt ,

Så kunnskap og undervisning.

Deretter underviser jeg i Bibelen. På Jesu tid satte en diagnosa «du har en ond ånd i deg», på mennesker med sjukdom ein ikke den gangen forsto, som epilepsi, schizofreni og psykiske utfordringer. Det var også en utbredt tankegang at sykdom smitta, eller var arvelig. Det er nødvendig å vite at forestillingene om demoner og vonde ånder hører til i ei tid før det vi nå veit om legekunst og psykologi.

I dag har vi andre namn for å sette ord på og forstå dei av oss som er plaga og har det vondt. Det å bruke demonar og djevlar for å forstå og setje ord på utfordringane, gjer ikkje det vonde betre. Nei, av og til gjer det faktisk berre vondt verre:

Det kan vere som å gi noen som med eller utan språk ber om brød eller egg, ein slange eller skorpion. Vi veit at mange har blitt skada av forteljingar om demonar og alskens djevleskap. Vi snakkar om Guds brente barn og eg har møtt fleire av dei.

Vår oppgåve og utfordring som medmenneske og som kyrkje er å høyre og å prøve å tolke det som verkeleg ligg dei vi møter på hjarte: Og snakke sant og sunt om vondskapen og det som riv sundt og herjar inn i oss, mellom oss og rundt omkring.

Og eg spør:

Korleis kan stumme / dei av oss som er blitt hysja ned /

få kome til orde?

Kven vil høyre og kven kan hjelpe akkurat meg når det er så mykje forferdeleg som skjer og eg vil jo ikkje vere til bry. Korleis få ord og språk og bilde sånn at vi er beredt til å møte den virkelege verden,

til å møte omsorg og kjærleik, men også savn og sorg når det er tid for det?  
«Finnes det en far blant dere som vil gi sønnen sin en orm når han ber om en fisk, eller gi ham en skorpion når han ber om et egg?

Eg trur det er det vi øver oss på saman, kvar dag og kvar gong vi er i kyrkja. Til å ta til oss orda om Guds kjærleik, ta imot og dele gåver, prøve å forstå litt uforståelege bibelord saman, synge salmar og undre oss over kyrkjekunsten og kyrkjerommets hemmeligheiter saman, prøve å forstå meir om kva dei som har levd før oss, tenkte og trudde på. Og kanskje også, og det tenker eg er stadig viktigare, berre å vere i kyrkjerommet eller foran eit tent lys, åleine eller saman, i stillheit. Også ei slik lada stund i stillhet er ein måte å lære seg det kristne språket på.

Vi snakkar mykje om at kyrkja skal vere åpen. Det kan lett hørest ut som eit første skritt, at kyrkja er open slik at folk kan kome inn og så bli kjent med det som er kyrkjas eigenart. Men kanskje er det at kyrkja er open, for liva våre slik dei er, både i gode og vonde dagar, også når vi kjenner det i kroppen og har lyst til å rope og klage, at det i seg sjølv er evangelium og teikn på nåde.

Kyrkjerommet er opent for oss og kan ta imot og bere det vi blir tynga av eller dele ei overstrømmande glede. Som den svenske teologen Gustaf Wingren understreka: Det er ingen motsetning mellom kirkas eigenart og den åpenhet. Kirkas eigenart er dens åpenheit!

Lat oss øve oss på å leve åpne liv.

Og Utfordringa i dag er å prøve å lytte til det folk seier og har på hjarte. I sakte tempo.

«Finnes det en far blant dere som vil gi sønnen sin en orm når han ber om en fisk, eller gi ham en skorpion når han ber om et egg? Når selv dere som er onde, vet å gi barna deres gode gaver, hvor mye mer skal ikke da Far i himmelen gi Den hellige ånd til dem som ber ham!».

Det vi nettopp las frå Efesarbrevet er ei *utfordring* til oss om å prøve å etterlikne Guds kjærleik: «Ha Gud som forbilde, dere som er hans elskede barn. Lev i kjærlyghet, slik Kristus elsket oss og ga seg selv for oss som en offergave, en velluktende duft for Gud».

Kvar og ein av oss blir utfordra til å dele Guds haldning til skaparverket og til menneska: «Ha Gud som forbilde, dere som er hans elskede barn. Lev i kjærlyghet, slik Kristus elsket oss  
. . . Lev da som lysets barn! Lysets frukt er all godhet, rettferd og sannhet.

Den stumme opna munnen for første gong. Kva var det han sa? Det veit vi ikkje. Kanskje var et eit av dei finaste orda vi har: Takk. (?) Kanskje sa han: «Ære vere Skaparen, Frigjeraren og Livgivaren, ein sann Gud frå æve til æve».

Lat oss saman lovsynge og takke den treeinige Gud ved å synge truvedkjeninga saman:

- - - Det vi nettopp las frå Efesarbrevet er ei *utfordring* til oss om å prøve å etterlikne Guds kjærleik: «Ha Gud som forbilde, dere som er hans elskede barn. Lev i kjærlyghet, slik Kristus elsket oss og ga seg selv for oss som en offergave, en velluktende duft for Gud».

-

### **Vestenvinden**

plystrer mellom skipets master, vil vite, vil tale, vil forandre seg.

Sydkorset

er et smykke av ild, et tyst symbol.

Regnet

trommer feberaktig mot rutene, menneske forstår du

ikke.

De kuede de forsakte

i verden holder seg til bakgatene. De har ordene inne i

seg. De kan ikke tale.

De som leter etter et sted å bo

de som ser sitt hus brenne kan ikke tale.

De som verden forakter, de utstøtte

de besmittede kan ikke tale.

De hungrende de tørste

de som leter i søppeldunkene, de som segner om på

gatene, på jungelstiene har munnen full av blod, de kan

ikke tale.

Du kan tale.

En gang drev Jesus ut en ond ånd som var stum. Da den onde ånden fór ut, begynte den stumme å tale, og folk undret seg. 15 Men noen av dem sa: «Det er ved hjelp av Beelsebul, herskeren over de onde åndene, at han driver de onde åndene ut.» 16 Andre ville sette ham på prøve og krevde et tegn fra himmelen av ham. 17 Men Jesus visste hva de tenkte, og sa til dem:

«Hvert rike som kommer i strid med seg selv, blir lagt øde, og hus faller på hus. 18 Om nå Satan er kommet i strid med seg selv, hvordan kan da riket hans bli stående? Dere sier jo at det er ved Beelsebul jeg driver de onde åndene ut. 19 Men hvis det er ved Beelsebul jeg driver ut de onde åndene, hvem er det da deres egne folk driver dem ut ved? Derfor skal deres egne dømme dere. 20 Men er det ved Guds finger jeg driver de onde åndene ut, da har jo Guds rike nådd fram til dere.

21 Når den sterke med våpen i hånd vokter gården sin, får det han eier, være i fred. 22 Men kommer det en som er enda sterkere og overmannen ham, da tar han fra den sterke alle våpnene som han satte sin lit til, og fordeler byttet. 23 Den som ikke er med meg, er mot meg. Og den som ikke samler med meg, han sprer.

24 Når en uren ånd farer ut av et menneske, flakker den omkring over øde vidder på leting etter et hvilested, men uten å finne det. Da sier den: 'Jeg vil vende tilbake til huset mitt, som jeg forlot.' 25 Og når den kommer dit, finner den huset feid og pyntet. 26 Da drar den av sted og får med seg sju andre ånder, verre enn den selv, og de flytter inn og slår seg til der. Og det siste blir verre for dette mennesket enn det første.»

27 Da han sa dette, ropte en kvinne i folkemengden til ham: «Salig er det morsliv som bar deg, og brystene som du diet.» 28 Men Jesus svarte: «Si heller: 'Salig er de som hører Guds ord og tar vare på det.'»

### **Ef 5,1-2.8-11**

Ha Gud som forbilde, dere som er hans elskede barn. 2 Lev i kjærlighet, slik Kristus elsket oss og ga seg selv for oss som en offergave, en velluktende duft for Gud.

8 En gang var dere selv mørke, men nå – i Herren – er dere lys. Lev da som lysets barn! 9 Lysets frukt er all godhet, rettferd og sannhet. 10 Prøv hva som er til glede for Herren! 11 Ta ikke del i mørkets gjerninger, for de bærer ingen frukt. Avslør dem heller!